

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Istorie Medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4 Domeniul de studii	Studii culturale
1.5 Ciclul de studii	Masterat
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Patrimoniul și turism cultural

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Teorii și practici curatoriale						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. univ. dr. Nicolae Sabău						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. univ. dr. Nicolae Sabău						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	3	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 1 curs	1	2 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					Ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat					10
Examinări					2
Alte activități:					10
3.7 Total ore studiu individual	100				
3.8 Total ore pe semestru	144				
3.9 Numărul de credite	6				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	-
4.2 de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Sală dotată cu calculator și videoproiector
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Sală dotată cu calculator și videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea factorilor de natură istorică și socio-culturală pentru analiza fenomenelor artistice contemporane. • Gândire și scriere critică în raport cu subiecte specifice, cu informații teoretice și de specialitate. • Realizarea de proiecte practice pe baza tehnicilor fundamentale ale domeniului. • Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. • Utilizarea în mod adecvat a limbajului de specialitate din sfera istoriei, teoriei și sociologiei artei, a termenilor și a conceptelor de bază din domeniul curatoriatului. • Utilizarea abordării interdisciplinare în analiza fenomenului artistic. • Interpretarea, explicarea și prezentarea fenomenelor contemporane artistice, deținând un grad ridicat de complexitate.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Dezbateră pertinentă și prezentarea critică, prin argumentare, a fenomenelor socio-culturale. • Elaborarea unor proiecte profesionale și gestionarea lor sau a altor activități profesionale la nivel competitiv, în mod responsabil, riguros și eficient, respectând principiile eticii profesionale și academice. • Capacitatea de a munci cu succes în echipă, cunoscând și dezvoltând rolurile accesibile propriei persoane. • Capacitatea de a gestiona diverse activități și metode de învățare, alături de cele specifice dezvoltării personale continue.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Familiarizarea cu fenomenul artistic contemporan în complexitatea sa, nu doar prin prisma practicilor artistice, ci și a celor expoziționale și înțelegerea impactului reciproc transformator a celor două câmpuri aflate în interdependență; plasarea practicii curatoriale în sistemului artistic și cultural contemporan; oferirea unei noi perspective asupra artei, în particular și a culturii, în general: ca istorie a expozițiilor și ca sistem activ, ancorat în piața financiară/a muncii.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea evoluțiilor fenomenului artistic ce au determinat nașterea unui domeniu de activitate și a unei discipline academice noi: curatoriatul. • Înțelegerea acestor evoluții și a felului în care ele au schimbat instituțiile artei. • Evidențierea rolului curatorului, prezentarea competențelor acestuia. • Reflectarea asupra discursului curatorial în contextul transformărilor socio-culturale recente și asupra dimensiunii sociale și politice a artei. • Studiarea diferitelor modele și spații de expunere și producție; prezentarea fundamentului lor teoretic și analizarea aspectelor practice și funcționale ale acestora. • Studiarea de surse vizuale, scrise sau complementare, de altă natură, pentru înțelegerea fenomenelor artistice.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Lumea artei contemporane și actorii ei. Curs introductiv.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
2. Muzeul de artă în contemporaneitate.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
3. De la muzeograf la curator. Emergența discursului	Prelegerea participativă,	

curatorial din 1960 până în prezent.	expunerea, exemplificarea, dezbateră	
4. Curatoriat și autonomie artistică.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
5. Modele și practici expoziționale contemporane. Expoziția de grup. Expoziția tematică.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
6. Istoria artei prin istoria expozițiilor.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
7. Cultura bienalelor. Teme ale discursului curatorial globalizat.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
8. Strategii și politici curatoriale. Politizarea discursului curatorial.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
9. Spațiile de expunere ale artei contemporane. Estetica <i>white-cube</i> și <i>site-specific art</i> .	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
10. Galeria comercială, galeria non-profit și <i>artist run space</i> .	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
11. Colectionarul, dealerul și piața de artă. Colecția curatoriată. Case de licitații (Christie's, Sotheby's) și târguri de artă (FIAC, Art Basel, Frieze).	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
12. Teoria expoziției: gândire și scriere critică.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
13. Metodologia expoziției: formă și producție.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	
14. Curatoriatul în România: emergență și statut.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea, dezbateră	

Bibliografie

- BECKER Howard S., *Art Worlds*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California, 1982, capitolele: „Art Worlds and Collective activity”; „Change in Art Worlds”, trad. fr. *Les Mondes de l'art*, Flammarion, Paris, 1988; cap. „Mondes de l'art et activité collective”, „Le changement dans les mondes de l'art” (BCU – Biblioteca de Filosofie);
- BOURRIAUD Nicolas, *Estetica Relațională*, Idea Design & Print Cluj, 2007, pp. 11-60;
- DANTO Arthur, “The Artworld”, in: J. Margolis (ed.), *Philosophy Looks at the Arts*, 1987, pp.154-167, trad.fr. „Le monde de l'art”, in: Danielle Lories (ed.), *Philosophie analytique et esthétique*, Paris, Klincksieck, 1988, pp.183-198 (BCU – Biblioteca de Filosofie);
- DAVALON Jean, *L'exposition a l'oeuvre*, Ed. L'Harmattan, 2006 (Biblioteca UAD);
- FERGUSON, W. Bruce (ed.), *Thinking About Exhibitions*, Routledge, 1996;
- GLICENSTEIN Jerome, *L'art: une histoire d'expositions*, PUF, 2009 (Biblioteca UAD);
- KARP Ivan, LAVINE Steven, *Exhibiting Cultures: The Poetics and Politics of Museum Display*, Smithsonian Institution Press, Washington, 1991, pp 11-41;
- KAYE Nick , *Site-Specific Art. Performance, Place and Documentation*, Routledge, Londra, 2000, capitolele: „Spaces”, „Site”, „Frames” (biblioteca personală a profesorului – se împrumută);
- MERLEAU-PONTY, Claire, Ezrati, Jean-Jaques, *L'exposition, theorie et pratique*, Ed. L'Harmattan,

2006 (Biblioteca UAD);

- MOULIN Raymonde, *De la valeur de l'art*, Paris, Flammarion, 1995: „Le marché et le musée. La constitution des valeurs artistiques contemporaines” (BCU – Biblioteca de Filosofie);
- O'DOHERRY Brian, *Inside the White Cube. The Ideology of the Gallery Space*, The Lapis Press, San Francisco, 1986, capitolele: „Notes on the Gallery Space”, „The Eye of the Spectator”;
- O'NEILL Paul *The Culture of Curating and the Curating of Culture(s)*, The MIT Press, Londra, 2012, capitolele: „The Emergence of Curatorial Practice From the Late 1960s to the Present”, „Biennial Culture and Emergence of a Globalized Curatorial Discourse: Curating in the Context of Biennials and Large-Scale Exhibitions since 1989”, „Curating as a Medium of Artistic Practice: The Convergence of Art and Curatorial Practice since the 1990s” (biblioteca personală a profesorului – se împrumută);
- RANCIERE Jacques, „The Emancipated Spectator”, *Artforum*, martie 2007, pp 271 – 281 (biblioteca personală a profesorului – se împrumută);
- STANISZEWSKI Mary Anne, *The Power of Display. A History of Exhibition Installations at the Museum of Modern Art*, MIT Press, Londra, 1995.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Arta ca acțiune colectivă. Public, participare, interacțiune.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
2. Instituția muzeală contemporană ca pol de influență (Centre Georges Pompidou, Paris; Tate London; MoMA, New York).	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
3. Profesionalizarea curatoriatului. Curatorul internațional. Atribuțiile curatorului. Curator sau <i>exhibition-maker</i> ?	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
4. Curatorul ca <i>single-auteur</i> , curatorul-ca-artist.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
5. Expoziția de mari dimensiuni. Bienala, Documenta, Manifesta.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
6. Expoziții care au făcut istorie. <i>Live in Your Head. When Attitudes Become Form</i> , Bern Kunsthalle (1969), <i>This is Tomorrow</i> , Whitechapel Gallery, Londra, 1956, <i>Magiciens de la Terre</i> , Paris, 1989, <i>Sensation: Young British Artists from the Saatchi Collection</i> , Londra, 1997, <i>Cities on the Move: Urban Chaos and Global Change, East Asian Art, Architecture and Films Now</i> (1997-1999).	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
7. Studii de caz: A 24-a Bienală de la São Paulo (1998), Documenta 11, Kassel (2002), Documenta 13 (2012), Bienala de la Veneția - <i>Il Palazzo Enciclopedico</i> (2013).	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
8. Identificarea și analiza politicii incluziunii în expoziția <i>Genger Check</i> . Artă și politică la Manifesta 10, St. Petersburg, 2014.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
9. Studii de caz: expoziția Michelangelo Pistoletto – „Le Stanze”; Galeria Zeno X , Antwerp.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
10. Studii de caz / vizite la Galeria Quadro, Galeria Plan B/ Galeria Sabot, SPAȚIU INTACT.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul,	

	exemplificarea la fața locului	
11. Vizionarea documentarelor <i>The Great Contemporary Art Bubble</i> (fragment) și <i>Herb and Dorothy</i> (fragment).	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea, vizionarea documentarului	
12. Expoziția ca spațiu al unei narațiuni. Cercetare, concept, temă, selecție.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
13. Design de expoziție. Design și management de proiect. Cooperarea culturală internațională. Finanțare și asigurări de artă.	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	
14. Concluzii	Exercițiul, proiectul, discuțiile, dezbateră, dialogul, exemplificarea	

Bibliografie

- ALTSHULER Bruce, *Salon to Biennial: Exhibitions that Made Art History*, vol 1, Phaidon, 2008 și *Biennials and Beyond: Exhibitions that Made Art History*, vol 2, Phaidon, 2013 (Biblioteca UAD);
- DRAGICEVIC-SESIĆ Milena, *Cultura: management, mediere, marketing*, Fundatia Interart Triade, Timisoara, 2002, capitolele: „Managementul proiectelor”, „Economia culturii”, „Europa și lumea – schimburile și cooperarea culturală”;
- GRŽINIĆ Marina, „Expoziții Critice ca Strategii Neo-Coloniale: Gender Check și Politicile Incluziunii. Analiza expoziției Gender Check – Femininity and Masculinity in the Art of Eastern Europe, Muzeul de Artă Modernă (MUMOK), Viena, noiembrie 2009 - februarie 2010” în *Vector: Expoziții din „fostul bloc estic”: politici ale identității și practici curatoriale după 1989*, Editura Artes, 2013, pp. 54-61;
- HOFFMANN Jens, (Curating) *From A to Z*, JRP|Ringier, Zurich, 2014;
- KESSLER Erwin, *X:20 – O radiografie a artei românești după 1989*, Editura Vellant, București, 2013, pp. 243 – 251 (BCU – Biblioteca de Filosofie);
- KIMPEL Harald, *Documenta: die Übersicht: fünf Jahrzehnte Weltkunstausstellung in Stichwörtern*, Dumont, Köln, 2002;
- MARCHART Oliver, *Hegemonia în câmpul artei*, Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2009;
- MARINCOLA Paula, *What makes a great exhibition*, Philadelphia Center for Arts and Heritage, 2006, capitolele: „Making Space for Art”, „Questions of Practice”, „Wall Text” (Biblioteca UAD);
- OBRIST Hans Ulrich, *A Brief History of Curating*, JRP|Ringier, Zurich, 2008 (biblioteca personală a profesorului – se împrumută);
- SMITH Terry, *Thinking Contemporary Curating*, Independent Curators International (ICI), New York, 2012;
- WILLIAMS Gilda, *How to Write About Contemporary Art*, Thames & Hudson, Londra, 2014.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul este în concordanță cu programa centrelor similare din țară și străinătate.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	- Însușirea cunoștințelor predate la curs - Evaluarea acestora și a modului de utilizare a lor în elaborarea unui proiect individual	- Colocviu: Elaborarea unui proiect curatorial personal pe baza unei teme date	66%

10.5 Seminar/laborator	<ul style="list-style-type: none"> - Activitate de seminar: dezbateră, capacitatea de a opera în mod adecvat cu cunoștințele acumulate și de a le aplica unor cazuri specifice - Evaluarea cunoștințelor și a modului de utilizare a lor în elaborarea unui referat și în prezentarea acestuia 	<ul style="list-style-type: none"> - Verificare orală pe parcursul semestrului - Realizarea și prezentarea unui referat – studiu de caz, utilizând cunoștințele acumulate la seminar 	33%
------------------------	--	--	-----

10.6 Standard minim de performanță

- Descrierea, analiza și interpretarea corectă a stării de conservare a unei surse vizuale sau materiale (monumente, lucrări de artă și artefacte), folosind concepte și metode consacrate din istoria artei sau a unei științe sociale sau umaniste alta decât istoria artei.